ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο πενταμελές τμήμα)
της 26ης Φεβρουαρίου 2002 *

Στην υπόθεση Τ-323/99,

Industrie Navali Meccaniche Affini SpA (INMA), με έδρα τη La Spezia (Ιταλία), εταιρία υπό εκκαθάριση, εκπροσωπούμενη από τον S. Capparucci,

και

Italia Investimenti SpA (Itainvest), με έδρα τη Ρώμη (Ιταλία),

εκπροσωπούμενες στην παρούσα δίκη από τους G. M. Roberti και F. Sciaudone, δικηγόρους, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον K.-D. Borchardt, επικουρούμενο αρχικώς από τους A. Abate και E. Cappelli και, στη συνέχεια, από τους Abate και G. Conte, avocats, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

που έχει ως αντικείμενο αίτηση περί ακυρώσεως της αποφάσεως 2000/262/ΕΚ της Επιτροπής, της 20ής Ιουλίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση την οποία η Ιταλία έθεσε σε εφαρμογή υπέρ του ναυπηγείου INMA μέσω της κρατικής εταιρίας χαρτοφυλακίου Itainvest (ΕΕ 2000, L 83, σ. 21),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πέμπτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από την P. Lindh, πρόεδρο, και τους R. García-Valdecasas, J. D. Cooke, M. Βηλαρά και N. J. Forwood, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 7ης Ιουνίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

1 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ, «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν

να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

2 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, στοιχείο ε', ΕΚ, δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι «κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, προτάσει της Επιτροπής».

3 Στις 21 Δεκεμβρίου 1990 εκδόθηκε η οδηγία 90/684/ΕΟΚ του Συμβουλίου, σχετικά με τις ενισχύσεις στις ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ L 380, σ. 27). Το κείμενο της οδηγίας αυτής τροποποιήθηκε επανειλημμένως, χωρίς, ωστόσο, να θιγούν οι κρίσιμες εν προκειμένω διατάξεις.

4 Το άρθρο 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 90/684 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι ως «ενισχύσεις» νοούνται οι κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ και ότι σε αυτές «συμπεριλαμβάνονται όχι μόνον οι ενισχύσεις που χορηγούνται από το ίδιο το κράτος, αλλά και εκείνες που χορηγούνται από περιφερειακές ή τοπικές αρχές, καθώς και οποιαδήποτε στοιχεία ενισχύσεων που τυχόν περιλαμβάνονται στα χρηματοδοτικά μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη για τις επιχειρήσεις ναυπήγησης και επισκευής πλοίων τις οποίες ελέγχουν άμεσα ή έμμεσα, και που δεν θεωρούνται ως παροχή επισφαλών κεφαλαίων σε μια εταιρεία, σύμφωνα με τη συνήθη πρακτική σε μια οικονομία αγοράς».

5 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/684 ορίζει ότι «οι ενισχύσεις στην παραγωγή προς υποστήριξη της ναυπήγησης και της μετατροπής πλοίων είναι δυνατόν να θεωρείται ότι δεν αντιβαίνουν προς την κοινή αγορά, εφόσον το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που χορηγείται για μια σύμβαση δεν υπερβαίνει, σε ισο-

δύναμο επιδότησης, ένα κοινό ανώτατο όριο, το οποίο εκφράζεται ως ποσοστό της συμβατικής αξίας πριν από την ενίσχυση και που στο εξής καλείται "ανώτατο όριο"».

6 Η ισχύς της οδηγίας 90/684 παρατάθηκε για τελευταία φορά με τον κανονισμό (ΕΚ) 2600/97 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1997, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) 3094/95 για τις ενισχύσεις στη ναυπηγική βιομηχανία (ΕΕ L 351, σ. 18), ο οποίος ορίζει ότι, «[ε]ν αναμονή της ενάρξεως ισχύος [της συναφθείσας στο πλαίσιο του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (ΟΟΣΑ) συμφωνίας], οι σχετικές διατάξεις της οδηγίας 90/684/ΕΟΚ είναι εφαρμοστέες μέχρι να τεθεί σε ισχύ η συμφωνία αυτή, και το αργότερο μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1998».

7 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1540/98 του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998, περί των νέων κανόνων ενισχύσεως της ναυπηγικής βιομηχανίας (ΕΕ L 202, σ. 1), άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1999. Το Συμβούλιο διαπιστώνει στην πρώτη και δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού ότι η συμφωνία ΟΟΣΑ δεν τέθηκε ακόμα σε ισχύ και ότι οι σχετικές διατάξεις της οδηγίας 90/684 εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή μόνον έως τις 31 Δεκεμβρίου 1998.

8 Το άρθρο 1, στοιχείο ε', του κανονισμού 1540/98 περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας της ενισχύσεως, ο οποίος είναι, ως προς τα ουσιώδη σημεία, όμοιος με αυτόν του άρθρου 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 90/684 (βλ. προπαρατεθείσα σκέψη 4).

9 Το άρθρο 3 του κανονισμού 1540/98 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι, «έως τις 31 Δεκεμβρίου 2000, οι ενισχύσεις στην παραγωγή για την εκτέλεση συμβάσεων με αντικείμενο τη ναυπήγηση και μετατροπή πλοίων, αλλά όχι την επισκευή πλοίων, μπορούν να θεωρούνται συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ύψος όλων των μορφών ενίσχυσης που χορηγούνται για την εκτέλεση κάθε επιμέρους σύμβασης (συμπεριλαμβανομένου του ισοδύναμου επιχορήγησης οποιασδήποτε ενίσχυσης είχε ενδεχομένως χορηγηθεί στον πλοιοκτήτη ή σε τρίτους) δεν υπερβαίνει, σε ισοδύναμο επιχορήγησης, ένα κοινό ανώτατο όριο ενίσχυσης, εκπεφρασμένο ως ποσοστό της συμβατικής αξίας προ της ενίσχυσης. Για τις συμβάσεις

ναυπήγησης των οποίων η συμβατική αξία προ της ενίσχυσης υπερβαίνει τα 10 εκατομμύρια ECU, το ανώτατο αυτό όριο ορίζεται σε 9 %. Για όλες τις άλλες περιπτώσεις, ορίζεται σε 4,5 %».

Πραγματικά περιστατικά

10 Το ναυπηγείο Industrie Navali Meccaniche Affini SpA (INMA) με έδρα τη la Spezia είναι δημόσια επιχείρηση που δραστηριοποιείται, από το 1945, στον τομέα της επισκευής και της μετατροπής πλοίων και, από το 1989, στον τομέα της ναυπηγήσεως πλοίων. Το κεφάλαιό της ανήκει κατά 100 % στη δημόσια επιχείρηση GEPI SpA, η οποία, από το 1997, φέρει την επωνυμία Italia Investimenti SpA (Itainvest).

11 Από το 1987 έως το 1998, το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και στη συνέχεια το Υπουργείο Μεταφορών και Ναυτιλίας χορήγησε στην INMA διάφορα ποσά βάσει των ιταλικών νόμων 599/82, 111/85, 234/89 και 132/94.

12 Από το 1996 έως το 1998, η Itainvest συνέστησε υπέρ της INMA εγγυήσεις, ιδίως, σχετικά με την εκτέλεση παραγγελιών πλοίων εκ μέρους των εφοπλιστικών εταιριών Stolt Nielsen, Tirrenia, Pugliola και Corsica Ferries.

13 Κατά τη χρήση 1996, οι ζημίες της INMA ανέρχονταν σε 21,4 δισεκατομμύρια ιταλικές λίρες (ITL). Η συνέλευση των μετόχων της 13ης Νοεμβρίου 1997 αποφάσισε την κάλυψη των ζημιών αυτών από τα αποθεματικά της επιχειρήσεως για ποσό ύψους 4,68 δισεκατομμυρίων ITL και με εισφορά της Itainvest ύψους 16,7 δισεκατομμυρίων ITL.

14 Η συνέλευση των μετόχων της 24ης Μαρτίου 1998 διαπίστωσε ότι οι λογαριασμοί της INMA της 30ής Νοεμβρίου 1997 εμφάνιζαν ήδη ζημίες ύψους 81,89 δισεκατομμυρίων ITL. Η Itainvest κάλυψε τις ζημίες αυτές.

15 Κατά τη συνέλευση των μετόχων της 23ης Ιουνίου 1998, οι λογαριασμοί της INMA εμφάνιζαν, για τη χρήση 1997, συνολικές ζημίες ύψους 103,7 δισεκατομμυρίων ITL. Η Itainvest κάλυψε το μέρος του ποσού που δεν είχε ακόμη καλυφθεί, το οποίο ανερχόταν σε 21,81 δισεκατομμύρια ITL.

16 Τέλος, η συνέλευση των μετόχων της 6ης Νοεμβρίου 1998 αποφάσισε τη θέση της INMA υπό εκκαθάριση.

Η διοικητική διαδικασία

17 Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της υποχρεώσεως ενημερώσεως που επέβαλε σχετικά με ορισμένες μορφές παρεμβάσεως της Itainvest, πληροφορήθηκε ότι η Itainvest μεταβίβασε στην INMA περίπου 100 δισεκατομμύρια ITL προς κάλυψη των ζημιών της τελευταίας κατά τις χρήσεις 1996 και 1997.

18 Με έγγραφο της 1ης Οκτωβρίου 1998, η Επιτροπή ζήτησε από τις ιταλικές αρχές να της διαβιβάσουν περαιτέρω πληροφοριακά στοιχεία περί αυτού. Οι ιταλικές αρχές ικανοποίησαν το αίτημα αυτό διαβιβάζοντας, με έγγραφο της 9ης Νοεμβρίου 1998, τους ετήσιους λογαριασμούς της INMA για τις χρήσεις 1992 έως 1997.

19 Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ σχετικά με την κάλυψη των ζημιών της INMA από την Itainvest. Με έγγραφο της 19ης Ιανουαρίου 1999, το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο ανακοινώσεως δημοσιευθείσας στις 5 Μαρτίου 1999 στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* (ΕΕ C 63, σ. 2), ενημέρωσε σχετικώς τις ιταλικές αρχές.

20 Η Επιτροπή, με έγγραφο της 19ης Ιανουαρίου 1999, ζήτησε από την Ιταλική Δημοκρατία, αφενός, να υποβάλει τις παρατηρήσεις της και να διαβιβάσει κάθε χρήσιμο πληροφοριακό στοιχείο σχετικά με τις παρεμβάσεις της Itainvest υπέρ της INMA με τη μορφή καλύψεως των ζημιών και αυξήσεως του κεφαλαίου και, αφετέρου, να της διαβιβάσει αναλυτική κατανομή των χορηγηθεισών από το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και στη συνέχεια από το Υπουργείο Μεταφορών και Ναυτιλίας ενισχύσεων. Η Επιτροπή διαπιστώνει, επίσης, ότι η πλεινότητα των τραπεζικών πιστώσεων της INMA καλύφθηκε από εγγυήσεις που συνέστησε η Itainvest.

21 Οι ιταλικές αρχές απάντησαν στο έγγραφο αυτό με επιστολή της 2ας Μαρτίου 1999.

22 Οι παρατηρήσεις των ενδιαφερομένων μερών, οι οποίες υποβλήθηκαν κατόπιν της από 5 Μαρτίου 1999 ανακοινώσεως, διαβιβάστηκαν στις ιταλικές αρχές, οι οποίες απάντησαν με έγγραφο της 30ής Ιουνίου 1999.

Η προσβαλλόμενη απόφαση

23 Στις 20 Ιουλίου 1999, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2000/262/ΕΚ, σχετικά με την κρατική ενίσχυση την οποία η Ιταλία έθεσε σε εφαρμογή υπέρ του ναυπηγείου INMA (ΕΕ 2000, L 83, σ. 21, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), το σημείο V της οποίας, με τον τίτλο «Εκτίμηση», έχει συνοπτικά ως ακολούθως.

24 Εισαγωγικώς, η Επιτροπή αναφέρει ότι, δεδομένου ότι πρόκειται για επιχείρηση κατασκευής και επισκευής πλοίων, οι επίμαχες ενισχύσεις πρέπει να εξεταστούν βάσει της οδηγίας 90/684 και του κανονισμού 1540/98 (αιτιολογική σκέψη 19).

25 Όσον αφορά τις χορηγηθείσες από την Ιταλική Κυβέρνηση στην INMA ενισχύσεις στην παραγωγή καθώς και τις επενδυτικές ενισχύσεις, κατά την περίοδο 1991 έως 1998, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι είναι σύμφωνες με τα από τους ιταλικούς νόμους 599/82, 111/85, 234/89 και 132/94 προβλεπόμενα καθεστώτα παροχής ενισχύσεων, τα οποία είχε εγκρίνει. Ωστόσο, υπογραμμίζει ότι, για τις συμβάσεις κατασκευής πλοίων που είχαν συναφθεί με τις εφοπλιστικές επιχειρήσεις Pugliola, Corsica Ferries και Stolt Nielsen, χορηγήθηκε ή θα χορηγηθεί το ισχύον ανώτατο όριο ενισχύσεως κατά την ημερομηνία υπογραφής των συμβάσεων, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/684 (αιτιολογική σκέψη 20).

26 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι ιταλικές αρχές αποδίδουν τα προβλήματα που αντιμετώπισε η INMA από το 1996 σε διαχειριστικά σφάλματα στο πλαίσιο των παραγγελιών «Stolt Nielsen» και «Tirrenia». Διαπιστώνει ωστόσο ότι την καλή εκτέλεση αυτών των παραγγελιών εγγυήθηκε η Itainvest για συνολικό ποσό ύψους 42 δισεκατομμυρίων ITL από τον Μάρτιο του 1996. Θεωρεί, κατά συνέπεια, ότι κανένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν θα είχε προβεί σε προκαταβολή κεφαλαίων χωρίς εγγυητική κάλυψη εκ μέρους της Itainvest και ότι οι εγγυήσεις αυτές αποτελούν ήδη ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (αιτιολογικές σκέψεις 24 και 25).

27 Η Επιτροπή εκτιμά, επομένως, ότι οι ιταλικές αρχές δεν μπορούν να αιτιολογήσουν την κάλυψη ζημιών επικαλούμενες ότι αυτό ήταν λιγότερο δαπανηρό από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων από τις συσταθείσες εγγυήσεις, διότι οι εγγυήσεις αυτές αποτελούν μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση (αιτιολογική σκέψη 26).

28 Η Επιτροπή τονίζει ότι, δεδομένου ότι στις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia» έπρεπε να χορηγηθεί ή χορηγήθηκε το προβλεπόμενο από το άρθρο 4,

παράγραφος 1, της οδηγίας 90/684 ανώτατο όριο ενισχύσεως υπό τη μορφή επιχορηγήσεων από το αρμόδιο Υπουργείο και ότι οι συσταθείσες εγγυήσεις, λόγω του χαρακτήρα τους ως ενισχύσεων, πρέπει να περιληφθούν στον υπολογισμό του ορίου ενισχύσεως στο πλαίσιο συμβάσεως, θα γίνει ή έχει γίνει υπέρβαση του ανώτατο ορίου του 9 % της συμβατικής αξίας πριν από την ενίσχυση (αιτιολογικές σκέψεις 26 και 27).

29 Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ότι ο ισχυρισμός των ιταλικών αρχών ότι το απροσδόκητο έλλειμμα, το οποίο κατέγραψε η INMA και εμφανίστηκε τον Μάιο του 1997, έπρεπε να καταλογιστεί στην κακή διαχείριση των παραγγελιών που ελήφθησαν τον Δεκέμβριο του 1995 δεν είναι βάσιμος, διότι στα σχόλια που συνόδευαν τους ετήσιους λογαριασμούς της χρήσεως 1996 αναφερόταν ότι οι παραγγελίες αυτές δεν συνέβαλαν σημαντικά στα αποτελέσματα της υπό εξέταση λογιστικής χρήσεως. Από τα ανωτέρω η Επιτροπή συνάγει ότι η κακή οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως είναι προγενέστερη και οφείλεται στη διαχείριση άλλων παραγγελιών (αιτιολογικές σκέψεις 28 και 29).

30 Ως προς το θέμα αυτό η Επιτροπή σημειώνει ότι η Itainvest συνέστησε υπέρ της INMA δεκαετή «εγγύηση κινητοποιήσεως πιστώσεων» συνδεόμενη με την παραγγελία των πλοίων «Corsica Ferries I» και «Corsica Ferries II», της οποίας το ποσό ανέρχεται σε 32,44 δισεκατομμύρια ITL. Ωστόσο, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι εγγυηθείσες πιστώσεις χρησιμοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συνολικής διαχειρίσεως του ναυπηγείου, δεδομένου ότι τα δύο αυτά πλοία είχαν παραδοθεί το 1996 και, επομένως, οι κατασκευαστές είχαν ουσιαστικά καταβάλει το τίμημα της κατασκευής τους. Θεωρεί ότι, δεδομένου ότι οι εγγυήσεις αυτές χορηγήθηκαν από κρατικούς πόρους, πρόκειται για κρατικές ενισχύσεις εξομοιούμενες με λειτουργικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1540/98 και πρέπει να περιληφθούν στο ανώτατο όριο των ενισχύσεων για τη σύμβαση. Όμως, όπως σημειώνει η Επιτροπή, το αρμόδιο Υπουργείο χορήγησε ήδη το 9 % της συμβατικής αξίας προ ενισχύσεων για όλα τα ήδη παραδοθέντα πλοία, δηλαδή το ανώτατο όριο των ενισχύσεων που μπορεί να εφαρμοστεί βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/684 (αιτιολογική σκέψη 29).

31 Η Επιτροπή θεωρεί ότι από τον αριθμό και τις ημερομηνίες αναλήψεως των υποχρεώσεων τις οποίες η Itainvest κάλυψε με την εγγύησή της αποδεικνύεται ότι αυτή, ως μητρική εταιρία, συμμετείχε ενεργά στην καθημερινή και επισφαλή διαχείριση της INMA και ότι, επομένως, δεν συμπεριφέρθηκε ως ιδιώτης επενδυτής. Τονίζει ότι, λαμβανομένου υπόψη του ήδη υψηλού ποσού των ζημιών που εμφανίστηκαν στις λογιστικές καταστάσεις της 31ης Δεκεμβρίου 1996 και τις οποίες η Itainvest όφειλε

να γνωρίζει πολύ πριν από τον Μάιο του 1997, η INMA βρισκόταν σε κατάσταση παύσεως πληρωμών από την ημερομηνία αυτή και θα έπρεπε να κηρύξει πτώχευση (αιτιολογική σκέψη 30).

32 Η Επιτροπή συνάγει ότι η κάλυψη των ζημιών δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ενίσχυση για τη διάσωση, υπό την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών, όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων (ΕΕ 1994, C 368, σ. 12) (αιτιολογική σκέψη 31).

33 Θεωρεί επίσης ότι οι εισφορές ύψους 21,4 δισεκατομμυρίων ITL το 1997 και 103,7 δισεκατομμυρίων ITL το 1998, οι οποίες προορίζονταν να καλύψουν τις καταγραφείσες ζημίες, συνιστούν ενισχύσεις διότι έγιναν υπό συνθήκες ανεπίτρεπτες για έναν ιδιώτη ο οποίος ενεργεί υπό κανονικές συνθήκες αγοράς. Η κάλυψη των ζημιών έγινε αποκλειστικά και μόνο στο πλαίσιο μιας προσπάθειας τεχνητής αυξήσεως της αξίας της INMA μέσω της εισφοράς μη επιστρεπτέων κεφαλαίων, δεδομένου ότι δεν αποδείχθηκε ότι το τίμημα μιας ενδεχόμενης πωλήσεως του ναυπηγείου εκ μέρους της Itainvest θα κάλυπτε το «επενδεδυμένο» ποσό ύψους 120 δισεκατομμυρίων ITL, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της καταστάσεως στον τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας (αιτιολογικές σκέψεις 32 και 33).

34 Συναφώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Itainvest δεν επέλεξε την πλέον αποδοτική λύση αποφασίζοντας να καλύψει τις ζημίες της INMA αντί να προβεί σε κήρυξη πτωχεύσεως. Ειδικότερα, η τελευταία αυτή λύση θα είχε ως αποτέλεσμα την ακύρωση των συμβατικών υποχρεώσεων και, επομένως, τη μείωση του κόστους των αναληφθεισών υποχρεώσεων έναντι των εφοπλιστικών εταιριών. Η Επιτροπή τονίζει ότι το γεγονός ότι τούτο δεν συνέβη ενισχύει ακόμη περισσότερο την πεποίθησή της για το ότι η Itainvest δεσμεύτηκε πολύ περισσότερο απ' ό,τι ένας ιδιώτης επενδυτής. Η Επιτροπή σημειώνει επιπλέον ότι η Itainvest συνέστησε εγγύηση ύψους 22,7 δισεκατομμυρίων ITL για την παραγγελία «Tirrenia» τον Μάρτιο του 1998 και μια εγγύηση ύψους 9 δισεκατομμυρίων ITL για την παραγγελία «Stolt Nielsen» τον Μάρτιο και τον Μάιο του 1998, δηλαδή μετά τη λήψη της αποφάσεώς της για κάλυψη των ζημιών της INMA με βάση τις οικονομικές καταστάσεις της 30ής Νοεμβρίου 1997 (αιτιολογική σκέψη 34).

35 Η Επιτροπή καταλήγει με βάση τα παραπάνω ότι η κάλυψη των ζημιών αποτελεί κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά (αιτιολογική σκέψη 35).

36 Με τα συμπεράσματα της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι ιταλικές αρχές χορήγησαν παρανόμως εγγυήσεις για την κατασκευή των πλοίων που αποτελούν το αντικείμενο των παραγγελιών «Corsica Ferries», «Pugliola», «Tirrenia» και «Stolt Nielsen» και κάλυψαν τις ζημίες της INMA το 1997 και 1998 κατά παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ. Οι χορηγηθείσες εγγυήσεις για την κατασκευή των πλοίων και η κάλυψη των ζημιών θα έπρεπε να υπολογιστούν εντός του ανωτάτου ορίου των ενισχύσεων για τις μεμονωμένες συμβάσεις, όπως προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 90/684. Επομένως, οι ενισχύσεις αυτές θα έπρεπε να ανακτηθούν (αιτιολογική σκέψη 36).

37 Το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει τα εξής:

«Η κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ιταλία μέσω της κρατικής εταιρείας χαρτοφυλακίου Itainvest στο ναυπηγείο INMA SpA, υπό μορφή εγγυήσεων για τις παραγγελίες Corsica Ferries, Pugliola, Stolt-Niel και Tirrenia και κάλυψης των ζημιών ύψους 120,4 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρών [ITL] (62,2 εκατομμύρια ευρώ), είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.»

38 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει τα εξής:

«Η Ιταλία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση της αναφερόμενης στο άρθρο 1 ενίσχυσης που χορηγήθηκε παράνομα στο δικαιούχο.»

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

39 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 15 Νοεμβρίου 1999 οι προσφεύγουσες άσκησαν την παρούσα προσφυγή.

40 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πέμπτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπονται στο άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας, ζήτησε από τους διαδίκους να απαντήσουν σε γραπτές ερωτήσεις, στις οποίες οι διάδικοι απάντησαν εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

41 Οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημόσια συνεδρίαση που διεξήχθη στις 7 Ιουνίου 2001.

42 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

43 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

44 Προς στήριξη της προσφυγής τους οι προσφεύγουσες προβάλλουν δύο λόγους. Ο πρώτος λόγος αντλείται από την παράβαση του άρθρου 87 ΕΚ, του άρθρου 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 90/684 και του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1540/98. Ο δεύτερος λόγος αντλείται από την παράβαση ουσιώδους τύπου και την έλλειψη αιτιολογίας.

45 Εν προκειμένω, πρέπει να εξεταστεί, αρχικώς, ο δεύτερος λόγος. Πράγματι, μόνον εάν η αιτιολογία της πράξεως είναι επαρκής το Πρωτοδικείο θα μπορέσει να προβεί σε έλεγχο της ορθότητας της συλλογιστικής της Επιτροπής.

Επιχειρήματα των διαδίκων

46 Στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή, κατά την εκτίμησή της, δεν έλαβε υπόψη τα επιχειρήματα και τα στοιχεία σχετικά με τη χρηματοπιστωτική και οικονομική κατάσταση της INMA που επικαλέστηκαν οι ιταλικές αρχές κατά τη διοικητική διαδικασία, ότι παρέλειψε να ζητήσει από αυτές καθώς και από τις ιταλικές αρχές διευκρινίσεις και ότι δεν εξέτασε αν υφίσταντο οικονομικοί και χρηματοπιστωτικοί λόγοι που δικαιολογούσαν τις παρεμβάσεις της Itainvest υπέρ της INMA. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες τονίζουν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται αποκλειστικά σε απλές εικασίες. Κατά τις προσφεύγουσες, οι παραλείψεις αυτές έχουν ως αποτέλεσμα να εμφανίζει η αιτιολογία

της προσβαλλομένης αποφάσεως σοβαρό ελάττωμα, το οποίο τις εμπόδισε να την κατανοήσουν και να ασκήσουν τα δικαιώματά τους άμυνας.

47 Η Επιτροπή αντιτείνει ότι οι προσφεύγουσες δεν αναπτύσσουν επαρκώς τον λόγο αυτό, ότι ο λόγος δεν περιλαμβάνει ακριβείς αναφορές σε συγκεκριμένα στοιχεία και δεν προσδιορίζει τα προβαλλόμενα τυπικά ελαττώματα. Επιπλέον οι δύο προσφεύγουσες, καίτοι συμμετείχαν ατομικώς από την πρώτη φάση της κινηθείσας από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικασίας, δεν θεώρησαν σκόπιμο να παρέμβουν διά της υποβολής εγκαίρως κατάλληλων παρατηρήσεων. Εξάλλου, οι προσφεύγουσες στηρίζονται σε παράδοξες εκτιμήσεις προκειμένου να δικαιολογήσουν την αδράνειά τους κατά τη διοικητική διαδικασία.

48 Εν πάση περιπτώσει, η ανάγνωση της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία περιλαμβάνει ένα τμήμα αφιερωμένο στην περιγραφή της INMA, ένα τμήμα αφιερωμένο στις λεπτομερείς παρατηρήσεις που διατύπωσαν οι ιταλικές αρχές με το έγγραφο της 2ας Μαρτίου 1999 και ένα τμήμα αφιερωμένο στην εκτίμηση των ενισχύσεων καθιστά δυνατή την αντίκρουση των επιχειρημάτων των προσφευγουσών.

49 Συναφώς, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι με τα επιχειρήματα που προβάλλει στο πλαίσιο της παρούσας προσφυγής ουδόλως σκοπεί να συμπληρώσει την αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως, η οποία είναι καθαυτή πλήρης, αλλ' απλώς να απαντήσει στις διατυπωθείσες με το δικόγραφο της προσφυγής αιτιάσεις και να τις αντικρούσει.

50 Η Επιτροπή αντικρούει επίσης τον ισχυρισμό των προσφευγουσών ότι η ανάλυσή της στηρίζεται σε ex post εκτίμηση των εν λόγω πραγματικών περιστατικών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

51 Κατ' αρχάς, πρέπει να τονιστεί ότι η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι προσφεύγουσες δεν ανέπτυξαν καταλλήλως τον λόγο αυτό.

52 Ασφαλώς, με την επιχειρηματολογία τους, οι προσφεύγουσες προσάπτουν, ιδίως, στην Επιτροπή, υπό το κάλυμμα παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως, πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως που οφείλεται στην ανεπαρκή εξέταση κατά τη διοικητική διαδικασία. Επομένως, πρέπει να διακριθεί η επιχειρηματολογία αυτή, η οποία βάλλει κατά της ουσιαστικής νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως, από τον αντλούμενο από την έλλειψη αιτιολογίας λόγο, ο οποίος εμπίπτει στην παράβαση ουσιώδους τύπου και πρέπει, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο, να εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από τον κοινοτικό δικαστή (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 67, και της 22ας Μαρτίου 2001, C-17/99, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-2481, σκέψεις 35 και 38).

53 Ωστόσο, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται επίσης ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως παρουσιάζει σοβαρό ελάττωμα καθόσον δεν μπόρεσαν να κατανοήσουν τους λόγους στους οποίους στηρίχθηκε η απόφαση αυτή.

54 Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της Επιτροπής δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

Επί της αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως

55 Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της εν λόγω πράξεως και να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, και ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλόμενων λόγων και του συμφέροντος που ενδέχεται να έχουν προς παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να εξειδικεύει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις επιταγές του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Φεβρουαρίου 1996, C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-723, σκέψη 86).

56 Εφόσον πρόκειται για απόφαση της Επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται η ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως ασυμβίβαστης με την κοινή αγορά, πρέπει να υπομνηστεί ότι η εκ μέρους της Επιτροπής άσκηση των αρμοδιοτήτων της βάσει του άρθρου 87, παράγραφος 3, ΕΚ προϋποθέτει την ύπαρξη μέτρου κρατικής ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Επομένως, η Επιτροπή υποχρεούται να εξακριβώσει αν το μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου αυτού (απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 2000, T-296/97, Alitalia κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3871, σκέψη 73).

57 Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως ενισχύσεως, από το άρθρο 253 ΕΚ προκύπτει ότι η Επιτροπή πρέπει να δηλώνει τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι το εν λόγω μέτρο περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, T-16/96, Cityflyer Express κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-757, σκέψη 66, της 13ης Ιουνίου 2000, T-204/97 και T-270/97, EPAC κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-2267, σκέψη 36, και της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, T-55/99, CETM κατά Επιτροπής, Συλλογή

2000, σ. II-3207, σκέψη 59). Στο πλαίσιο αυτό, η αιτιολογία δεν μπορεί να περιορίζεται στη διαπίστωση ότι το εν λόγω μέτρο αποτελεί ενίσχυση, αλλά πρέπει να αναφέρεται στα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά, έτσι ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να διατυπώσουν επωφελώς την άποψή τους ως προς το αν είναι αληθή και βάσιμα τα προβαλλόμενα περιστατικά και άλλα στοιχεία και στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Μαρτίου 1985, 296/82 και 318/82, Κάτω Χώρες και Leeuwarder Papierwarenfabriek κατά Επιτροπής, Συλλογή 1985, σ. 809, σκέψεις 19 έως 30, και της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-329/96, C-62/95 και C-63/95, Γερμανία κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-5151, σκέψη 52).

58 Η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίζει, δεύτερον, ότι η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως επιτρέπει τη σαφή εξατομίκευση των ενισχύσεων που θεωρούνται ασυμβίβαστες με τη Συνθήκη και πρέπει να καταργηθούν (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 27ης Ιουνίου 2000, C-404/97, Επιτροπή κατά Πορτογαλίας, Συλλογή 2000, σ. I-4897, σκέψη 47).

59 Εν προκειμένω, επιβάλλεται να υπενθυμιστεί το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η προσβαλλόμενη απόφαση και, ιδιαίτερα, οι περιστάσεις της διοικητικής διαδικασίας κατόπιν της οποίας η Επιτροπή θεώρησε ότι τα επίμαχα μέτρα αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

60 Συναφώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι με το από 19 Ιανουαρίου 1999 έγγραφό της η Επιτροπή ζήτησε από τις ιταλικές αρχές να τις διαβιβάσουν πληροφοριακά στοιχεία σχετικά, ιδίως, με τις παρεμβάσεις της Itainvest υπέρ της INMA υπό τη μορφή καλύψεως ζημιών. Όσον αφορά τις εγγυήσεις που χορήγησε η Itainvest στην INMA, η Επιτροπή περιορίστηκε να διαπιστώσει ότι η πλειονότητα των τραπεζικών πιστώσεων της INMA είχε καλυφθεί από εγγύηση της Itainvest, χωρίς πάντως να ζητήσει την κοινοποίηση πληροφοριακών στοιχείων σχετικών με τα μέτρα αυτά.

61 Ερωτηθείσα επ' αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή υποστήριξε ότι δεν έκρινε σκόπιμο να ζητήσει από τις ιταλικές αρχές πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τους όρους χορηγήσεως των επίμαχων εγγυήσεων. Επομένως, η Επι-

τροπή εκτίμησε τα μέτρα αυτά και τα χαρακτήρισε ως κρατικές ενισχύσεις χωρίς να διαθέτει τέτοιες πληροφορίες.

62 Με την επιστολή τους, με την οποία απάντησαν στο από 19 Ιανουαρίου 1999 έγγραφο, οι ιταλικές αρχές διαπίστωσαν, όλως εξαρχής, ότι το έγγραφο αυτό αφορούσε τις χρηματοδοτικές παρεμβάσεις της Itainvest υπέρ της INMA από το 1997 καθώς και τις ενισχύσεις που χορήγησε στην INMA το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και στη συνέχεια το Υπουργείο Μεταφορών και Ναυτιλίας. Διευκρίνισαν ότι με την επιστολή τους παρείχαν τα αναγκαία για την εκτίμηση των προπαρατεθεισών χρηματοδοτικών παρεμβάσεων στοιχεία.

63 Μετά την παρουσίαση των χρηματοδοτικών στοιχείων σχετικά, αφενός, με την κάλυψη των ζημιών και, αφετέρου, με τις εγγυήσεις που χορήγησε η Itainvest υπέρ της INMA, οι ιταλικές αρχές εξέθεσαν τα εξής:

«Υπό τις συνθήκες αυτές, μπορούμε χωρίς δισταγμό να καταλήξουμε ότι οι προπαρατεθείσες χρηματοδοτικές παρεμβάσεις αντιστοιχούν πλήρως στη συνήθη πρακτική σε μια οικονομία αγοράς (άρθρο 1, στοιχείο δ', της οδηγίας). Συγκεκριμένα, ενόψει της εμφανισθείσας τον Μάιο του 1997 ζημίας, η Itainvest εκτίμησε σε βάθος και με σύνεση, με την αρωγή εξαίρετων συμβουλευτικών εταιριών, τη συνολική κατάσταση της επιχειρήσεως και τις πιθανότητες μεταβιβάσεώς της.

Στο πλαίσιο αυτό, και σύμφωνα με τις προπαρατεθείσες κοινοτικές αρχές, η Itainvest θεώρησε ορθώς ότι η εισφορά περιορισμένων συμπληρωματικών χρηματοδοτικών πόρων αποτελούσε, εκείνη τη χρονική στιγμή, λύση αντικειμενικώς προτιμητέα από οικονομική και χρηματοπιστωτική άποψη διότι με αυτή: α) θα αποφευγόταν η περιέλευση του ναυπηγείου σε κατάσταση παύσεως πληρωμών, η οποία θα συνεπαγόταν την άμεση [κατάπτωση] των εγγυήσεων ύψους άνω των 223 δισεκατομμυρίων ITL και άλλα έξοδα που είναι δυνατό να αποτιμηθούν σε 100 περίπου δισεκατομμύρια ITL· και β) θα μπορούσε να προβεί στην πώληση του ναυπηγείου με τους καλύτερους όρους.»

64 Ενόψει των επιταγών του άρθρου 253 ΕΚ, λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμο τον χαρακτηρισμό ως κρατικών ενισχύσεων, αφενός, των επίμαχων εγγυήσεων που χορηγήθηκαν από την Itainvest υπέρ της INMA και, αφετέρου, της καλύψεως από την Itainvest των ζημιών που εμφάνισε η INMA.

— Επί της αιτιολογίας του χαρακτηρισμού ως κρατικών ενισχύσεων των χορηγηθεισών από την Itainvest εγγυήσεων

65 Πρέπει εκ προοιμίου να υπενθυμιστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι εγγυήσεις για τις παραγγελίες «Corsica Ferries», «Pugliola», «Stolt Nielsen» και «Tirrenia» θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

66 Στο σημείο V της προσβαλλομένης αποφάσεως, με τον τίτλο «Εκτίμηση», οι ανωτέρω εγγυήσεις αντιστοιχούν, αφενός, σε αυτές που χορηγήθηκαν το 1996 για τις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia», για ποσό ύψους 42 δισεκατομμυρίων ITL (βλ. αιτιολογική σκέψη 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως), και για τις παραγγελίες «Corsica Ferries», για ποσό ύψους 32,44 δισεκατομμυρίων ITL (βλ. αιτιολογική σκέψη 29 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και, αφετέρου, σε δύο εγγυήσεις για τις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia», που χορηγήθηκαν το 1998 για ποσό αντιστοίχως 22,7 και 9 δισεκατομμυρίων ITL (βλ. αιτιολογική σκέψη 34 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

67 Με τα υπομνήματα και τις αγορεύσεις τους, οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά όλες ανεξαιρέτως τις ανωτέρω εγγυήσεις.

68 Εντούτοις, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή τόνισε ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως αφορά μόνον τις εγγυήσεις που αναφέρονται στις αιτιολογικές σκέψεις 24 και 29 αυτής. Πρόκειται για τις εγγυήσεις που χορηγήθηκαν το 1996 για τις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia», για ποσό 42 δισεκατομμυρίων ITL και για τις παραγγελίες «Corsica Ferries» για ποσό 32,44 δισεκατομμυρίων ITL, εξαιρουμένων των εγγυήσεων που αφορά η αιτιολογική σκέψη 34 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

69 Όσον αφορά την εγγύηση για την παραγγελία «Pugliola», η οποία δεν αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης αναπτύξεως στο πλαίσιο του σημείου V της προσβαλλομένης αποφάσεως με τον τίτλο «Εκτίμηση», η Επιτροπή παραδέχθηκε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι το άρθρο 1 της εν λόγω αποφάσεως δεν θα έπρεπε να την αφορά.

70 Κατά συνέπεια, το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που αφορά την εγγύηση για την παραγγελία «Pugliola».

71 Όσον αφορά τις εγγυήσεις για τις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia» που χορηγήθηκαν το 1998, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν τις αφορά. Συγκεκριμένα, στη σκέψη 34 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή, αφού κατέληξε ότι η Itainvest δεσμεύθηκε πολύ περισσότερο απ' ό,τι ένας ιδιώτης επενδυτής που δραστηριοποιείται σε κανονικές συνθήκες αγοράς, περιορίστηκε απλώς να «σημειώσει» ότι οι εν λόγω εγγυήσεις περιλαμβάνονταν, επίσης, στην αναλυτική κατάσταση των δεσμεύσεων της Itainvest. Εντούτοις, δεν αποφάνθηκε, όπως τόνισε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, επί του χαρακτηρισμού τους ως κρατικών ενισχύσεων ασυμβίβαστων με την κοινή αγορά. Επομένως, τα επιχειρήματα των προσφευγουσών είναι άνευ αντικειμένου στο μέτρο που αναφέρονται στις εν λόγω εγγυήσεις.

72 Ενόψει των προεκτεθέντων, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμο τον χαρακτηρισμό ως κρατικών ενισχύσεων των εγγυήσεων που

πράγματι αφορούν οι αιτιολογικές σκέψεις 24 και 29 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς, πρέπει να εξακριβωθεί αν από την εν λόγω απόφαση διαφαίνεται, κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο, η συλλογιστική βάσει της οποίας η Επιτροπή θεώρησε ότι ένας ιδιώτης επενδυτής δεν θα είχε χορηγήσει τις εγγυήσεις αυτές και, κατά συνέπεια, ότι αυτές αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

73 Πρέπει, συναφώς, να υπενθυμιστεί ότι, με το από 19 Ιανουαρίου 1999 έγγραφό της, η Επιτροπή δεν ζήτησε την κοινοποίηση πληροφοριακών στοιχείων σχετικά με τις εγγυήσεις για τις παραγγελίες «Stolt Nielsen», «Tirrenia» και «Corsica Ferries» και δεν εξέθεσε, έστω και συνοπτικώς, τους λόγους για τους οποίους η χορήγησή τους έπρεπε να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση. Υπό τις συνθήκες αυτές και λαμβανομένου υπόψη ότι η Itainvest συνδεόταν στενά με την INMA διότι κατείχε το 100 % του κεφαλαίου αυτής, ήταν ακόμη περισσότερο αναγκαίο η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως να είναι αρκούντως διεξοδική ως προς το σημείο αυτό.

74 Όσον αφορά τις εγγυήσεις για τις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia», η Επιτροπή, με την αιτιολογική σκέψη 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως, τονίζει ότι «από την εξέταση των διαφόρων πράξεων χρηματοδότησης που ήταν απαραίτητες για την εκτέλεση των τρεχουσών παραγγελιών προκύπτει [...] ότι καμία προκαταβολή κεφαλαίων εκ μέρους χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων δεν ήταν δυνατή χωρίς την εγγυητική κάλυψη εκ μέρους της Itainvest, δηλαδή χωρίς την προσφυγή σε κρατικούς πόρους».

75 Όμως, ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να θεωρηθεί ως σαφής και επαρκής αιτιολογία του χαρακτηρισμού των εν λόγω εγγυήσεων ως κρατικών ενισχύσεων, η οποία επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους να κατανοήσουν τη συλλογιστική της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή εν προκειμένω του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή και στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του. Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε καν, προς στήριξη του ισχυρισμού της, διευκρινίσεις σχετικά με τις ανωτέρω πράξεις χρηματοδοτήσεως ούτε επεξηγήσεις σχετικά με τον δεσμό μεταξύ της χορηγήσεως των εγγυήσεων και της παρεμβάσεως των εν λόγω χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

76 Βεβαίως, κατά τη δίκη, η Επιτροπή προσκόμισε ορισμένα στοιχεία δυνάμενα να αποσαφηνίσουν την αιτιολογική σκέψη 24 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Έτσι, επικαλέστηκε ότι θεώρησε ότι καμία προκαταβολή κεφαλαίων εκ μέρους χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων δεν θα ήταν δυνατή χωρίς την εγγυητική κάλυψη εκ μέρους της Itainvest διότι έλαβε υπόψη το «γεγονός ότι η τελευταία χορήγησε εν επιγνώσει τις εγγυήσεις αυτές παρά τις σοβαρές δυσκολίες που αντιμετώπιζε η INMA, ιδίως για επαχθέστατες παραγγελίες έναντι μη συμφέροντος τιμήματος και, επομένως, καταδικασμένες σε ολοσχερή οικονομική αποτυχία». Εντούτοις, κανένα από τα στοιχεία αυτά δεν περιλαμβάνεται στην προσβαλλόμενη απόφαση (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, Τ-16/91 RV, Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1827, σκέψη 45, και της 20ής Μαΐου 2000, Τ-77/95 RV, Ufex κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-2167, σκέψη 54).

77 Εξάλλου, με την αιτιολογική σκέψη 25 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή περιορίζεται να τονίσει ότι οι εγγυήσεις για τις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia» αποτελούν κρατικές ενισχύσεις και παραθέτει, συναφώς, απόσπασμα ανακοινώσεώς της προς τα κράτη μέλη για την εφαρμογή των άρθρων [87] και [88] της Συνθήκης ΕΟΚ και του άρθρου 5 της οδηγίας 80/723/ΕΟΚ της Επιτροπής επί των δημοσίων επιχειρήσεων στον κλάδο της μεταποίησης (ΕΕ 1993, C 307, σ. 3). Όμως, περιοριζόμενη στην επίκληση, προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού, αποσπάσματος της εν λόγω ανακοινώσεως παραλείποντας να αναφέρει τις κρίσιμες εν προκειμένω πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις, η Επιτροπή δεν στήριξε επαρκώς κατά νόμο το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε.

78 Ο σχετικός με τον χαρακτηρισμό των εγγυήσεων αυτών ως κρατικών ενισχύσεων ισχυρισμός επαναλαμβάνεται στην πρώτη φράση της αιτιολογικής σκέψεως 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς να δίδονται περισσότερες επεξηγήσεις σχετικά με τον χαρακτηρισμό αυτό.

79 Επομένως, ελλείπει η αιτιολογία του χαρακτηρισμού ως κρατικών ενισχύσεων των εγγυήσεων για τις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia» που χορήγησε η Itainvest υπέρ της INMA το 1996.

80 Όσον αφορά τις εγγυήσεις για τις παραγγελίες «Corsica Ferries», τις οποίες θεώρησε ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά με το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή τονίζει, με τις αιτιολογικές σκέψεις 28 και 29 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι πρώτες ζημίες που κατέγραψε η INMA δεν εμφανίστηκαν, όπως ισχυρίζονται οι ιταλικές αρχές, τον Μάιο του 1997, αλλά προέκυψαν από τους ετήσιους λογαριασμούς της 31ης Δεκεμβρίου 1996 και ότι η κακή οικονομική κατάσταση της INMA οφειλόταν στη διαχείριση άλλων, εκτός από τις παραγγελίες «Stolt Nielsen» και «Tirrenia», παραγγελιών. Ως προς το θέμα αυτό, η Επιτροπή σημειώνει ότι το 1996 ολοκληρώθηκαν οι δύο παραγγελίες «Corsica Ferries», οι οποίες αποτέλεσαν επίσης το αντικείμενο εγγυήσεων εκ μέρους της Itainvest και υπέρ των κατασκευαστών. Από τα στοιχεία που διαβίβασαν οι ιταλικές αρχές προκύπτει ότι η Itainvest χορήγησε στην INMA εγγύηση κινητοποιήσεως πιστώσεων συνδεόμενη με τις δύο αυτές παραγγελίες. Κατά την Επιτροπή, δεδομένου ότι τα δύο πλοία που αφορούν οι παραγγελίες αυτές παραδόθηκαν και οι κατασκευαστές έχουν ουσιαστικά καταβάλει το τίμημα της κατασκευής τους, οι εγγυηθείσες πιστώσεις χρησιμοποιήθηκαν στο πλαίσιο της συνολικής διαχειρίσεως του ναυπηγείου.

81 Η Επιτροπή συνεχίζει τονίζοντας ότι, «[κ]αθότι οι εγγυήσεις αυτές χορηγήθηκαν από κρατικούς πόρους, πρόκειται για κρατικές ενισχύσεις εξομοιούμενες με λειτουργικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1540/98 και επομένως έπρεπε να περιληφθούν στο ανώτατο όριο των ενισχύσεων για τις συμβάσεις και να μειωθεί κατά συνέπεια το επίπεδο των ενισχύσεων που χορήγησε η Ιταλική Κυβέρνηση».

82 Από τις ως άνω διαπιστώσεις προκύπτει ότι, όσον αφορά τις παραγγελίες «Corsica Ferries», η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως είναι αμφίσημη. Συγκεκριμένα, στην αιτιολογική σκέψη 29 της προσβαλλομένης αποφάσεως γίνεται λόγος για «εγγυήσεις υπέρ των κατασκευαστών» και «εγγύηση κινητοποιήσεως πιστώσεων συνδεόμενη με την παραγγελία». Εντούτοις, μόνον η εγγύηση κινητοποιήσεως πιστώσεων συνδεόμενη με την παραγγελία φαίνεται να θεωρήθηκε ως κρατική ενίσχυση. Εντούτοις, η Επιτροπή καταλήγει, με την ίδια αιτιολογική σκέψη, ότι, «καθότι οι εγγυήσεις αυτές [στον πληθυντικό] χορηγήθηκαν από κρατικούς πόρους, πρόκειται για κρατικές ενισχύσεις».

83 Η αμφισημία αυτή επιτείνεται από το ότι, με τη σκέψη 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Ιταλία χορήγησε παρανόμως εγγυήσεις για «την κατασκευή των πλοίων που αποτελούν το αντικείμενο των παραγγελιών "Corsica Ferries"».

84 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν επιτρέπει να προσδιοριστεί σαφώς ποια ενίσχυση «υπό μορφή εγγυήσεων για τις παραγγελίες "Corsica Ferries"» αφορά το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν εξήγησε για ποιο λόγο η εγγύηση κινητοποιήσεως πιστώσεων που συνδέεται με την παραγγελία των δύο ήδη παραδοθέντων πλοίων «Corsica Ferries I και II» μπορούσε να χαρακτηριστεί, με την αιτιολογική σκέψη 36 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ως εγγύηση για την κατασκευή των εν λόγω πλοίων.

85 Εν πάση περιπτώσει, η αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν επιτρέπει να γίνουν κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή θεώρησε ότι οι εγγυήσεις αυτές αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις. Ειδικότερα, ούτε οι ισχυρισμοί σχετικά με την οικονομική κατάσταση της INMA στο τέλος της χρήσεως 1996 ούτε οι ισχυρισμοί σχετικά με τις εγγυηθείσες πιστώσεις επιτρέπουν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, κατά τη χορήγηση των εν λόγω εγγυήσεων, η οικονομική κατάσταση της INMA ήταν κρίσιμη και ότι η Itainvest δεν συμπεριφέρθηκε όπως ένας ιδιώτης επενδυτής.

86 Επομένως, ελλείπει η αιτιολογία του χαρακτηρισμού ως κρατικών ενισχύσεων των εγγυήσεων για τις παραγγελίες «Corsica Ferries».

87 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι η αιτιολογία του χαρακτηρισμού ως κρατικών ενισχύσεων των επίμαχων εγγυήσεων περιλαμβανόταν και στην αιτιολογική σκέψη 30 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία από το σύνολο των διαπιστώσεών της σχετικά με τον αριθμό και τις ημερομηνίες αναλήψεως των υποχρεώσεων, τις οποίες η Itainvest κάλυψε με την εγγύησή της, προκύπτει ότι η τελευταία, ως μητρική εταιρία, συμμετέσχε ενεργά στην καθημερινή και επισφαλή διαχείριση της INMA και ότι, κατά συνέπεια, η Itainvest δεν συμπεριφέρθηκε ως ιδιώτης επενδυτής.

88 Εντούτοις, επιβάλλεται εκ νέου η διαπίστωση ότι, προς στήριξη του ισχυρισμού της αυτού, η Επιτροπή δεν παρέσχε καμία εξήγηση και ότι τέτοια εξήγηση δεν προκύπτει από τις προηγούμενες αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή στηρίζεται σε εικασίες παραλείποντας να αναφέρει τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται προκειμένου να θεωρήσει ότι η οικονομική κατάσταση της INMA ήταν κρίσιμη κατά τη στιγμή της χορηγήσεως των επίμαχων εγγυήσεων και ότι η Itainvest δεν συμπεριφέρθηκε όπως ένας ιδιώτης επενδυτής.

89 Επομένως, η Επιτροπή δεν εξέθεσε, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό ως κρατικών ενισχύσεων των εν λόγω εγγυήσεων, τα πραγματικά περιστατικά και τις νομικές εκτιμήσεις που έχουν αποφασιστική σημασία για την οικονομία της αποφάσεως.

90 Το συμπέρασμα αυτό δεν αποδυναμώνεται από το επιχείρημα της Επιτροπής ότι, κατ' ουσίαν, δεν διέθετε πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τους όρους χορηγήσεως του συνόλου των επίμαχων εγγυήσεων, διότι τα εν λόγω πληροφοριακά στοιχεία δεν της διαβιβάστηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία.

91 Συναφώς, η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί τον αποσπασματικό χαρακτήρα των σχετικών πληροφοριών που της είχαν διαβιβασθεί κατά τη διοικητική διαδικασία για να δικαιολογήσει την έλλειψη αιτιολογίας της προσβαλλομένης αποφάσεως, στο μέτρο που δεν άσκησε όλες τις εξουσίες που διέθετε για να επιβάλει στις ιταλικές αρχές να της παράσχουν τις κρίσιμες πληροφορίες σχετικά με τους χρηματοπιστωτικούς όρους χορηγήσεως των εγγυήσεων αυτών (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Απριλίου 1994, C-324/90 και C-342/90, Γερμανία και Pleuger Worthington κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-1173, σκέψη 29). Συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω, η Επιτροπή δεν ζήτησε με το από 19 Ιανουαρίου 1999 έγγραφό της τη διαβίβαση πληροφοριακών στοιχείων σχετικών με τις επίμαχες εγγυήσεις (βλ. ανωτέρω σκέψη 60). Ερωτηθείσα επ' αυτού κατά την

επ' ακροατηρίου συζήτηση, τόνισε, εξάλλου, ότι δεν έκρινε σκόπιμο να ζητήσει τις εν λόγω πληροφορίες κατά τη διοικητική διαδικασία (βλ. ανωτέρω σκέψη 61).

92 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, ασφαλώς, η Επιτροπή επικαλέστηκε με τα υπομνήματά της ορισμένα στοιχεία σχετικά με την κοινωνική φύση της αποστολής της Itainvest, την οικονομική κατάσταση της INMA και την κατάσταση του τομέα ναυπηγικής βιομηχανίας, σε μια προσπάθεια να αποδείξει ότι οι εν λόγω εγγυήσεις έπρεπε να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις. Εντούτοις, η αιτιολογία αυτή δεν περιλαμβάνεται η προσβαλλόμενη απόφαση και δεν μπορεί να εξαλείψει την ανωτέρω διαπιστωθείσα έλλειψη αιτιολογίας.

93 Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ όσον αφορά τον χαρακτηρισμό ως κρατικών ενισχύσεων των εν λόγω εγγυήσεων.

— Επί της αιτιολογίας του χαρακτηρισμού ως κρατικής ενισχύσεως της καλύψεως των ζημιών

94 Η Επιτροπή διαπίστωσε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι, από τον Μάιο του 1997, η INMA βρισκόταν σε κατάσταση παύσεως πληρωμών (βλ. αιτιολογική σκέψη 30 της προσβαλλομένης αποφάσεως), ότι ένας ιδιώτης επενδυτής δεν θα είχε προβεί στην κάλυψη των ζημιών στην οποία προέβη η Itainvest το 1997 και το 1998 (βλ. αιτιολογική σκέψη 32 της προσβαλλομένης αποφάσεως) και ότι δεν αποδείχθηκε ότι το τίμημα μιας ενδεχόμενης πωλήσεως της INMA εκ μέρους της Itainvest θα κάλυπτε

το «επενδεδυμένο» υπό μορφή καλύψεως των ζημιών ποσών ύψους 120 δισεκατομμυρίων ITL (βλ. αιτιολογική σκέψη 33 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

95 Εν πάση περιπτώσει, με τις από 2 Μαρτίου 1999 παρατηρήσεις τους, οι ιταλικές αρχές ισχυρίστηκαν, απαντώντας στο από 19 Ιανουαρίου 1999 έγγραφο, ότι η κάλυψη εκ μέρους της Itainvest των ζημιών που εμφάνισε η INMA το 1996 και το 1997 ανταποκρινόταν πλήρως στις κανονικές συνθήκες αγοράς.

96 Συναφώς, οι ιταλικές αρχές ισχυρίστηκαν, όπως ανωτέρω διαπιστώθηκε, ότι «η Itainvest θεώρησε ορθώς ότι η εισφορά περιορισμένων συμπληρωματικών χρηματοδοτικών πόρων αποτελούσε, εκείνη τη χρονική στιγμή, λύση αντικειμενικώς προτιμητέα από οικονομική και χρηματοπιστωτική άποψη διότι με αυτή: α) θα αποφευγόταν η περιέλευση του ναυπηγείου σε κατάσταση παύσεως πληρωμών, η οποία θα συνεπαγόταν την άμεση [κατάπτωση] των εγγυήσεων ύψους άνω των 223 δισεκατομμυρίων ITL και άλλα έξοδα που είναι δυνατό να αποτιμηθούν σε 100 περίπου δισεκατομμύρια ITL· και β) θα μπορούσε να προβεί στην πώληση του ναυπηγείου με τους καλύτερους όρους» (βλ. ανωτέρω σκέψη 63).

97 Πρέπει να τονιστεί ότι η επιχειρηματολογία που ανέπτυξαν οι ιταλικές αρχές με τις από 2 Μαρτίου 1999 παρατηρήσεις τους εκτίθεται συνοπτικώς από την Επιτροπή στις σκέψεις 10 έως 18 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

98 Η υποχρέωση αιτιολογήσεως, κατά την προπαρατιθέμενη στη σκέψη 55 νομολογία, δεν επιβάλλει να ασχολείται η Επιτροπή με όλα τα ζητήματα δικαίου και ουσίας που ήγειραν οι ενδιαφερόμενοι. Εντούτοις, το κοινοτικό όργανο υποχρεούται να απαντά αιτιολογημένα σε κάθε ένα από τους ουσιώδεις λόγους που αυτοί προέβαλαν.

99 Οι ανωτέρω σκέψεις περί των πραγματικών περιστατικών ουδόλως αποτελούν αλυσιτελές επιχείρημα των ιταλικών αρχών, στερούμενο σημασίας ή σαφώς δευτερεύον, αλλά αντίθετα αποτελούν ουσιώδες επιχείρημα προς απόδειξη ότι η κάλυψη εκ μέρους της Itainvest των ζημιών που εμφάνισε η INMA κατά τις χρήσεις 1996 και 1997 δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

100 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπεχρεούτο να εκθέσει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο στις ιταλικές αρχές τους λόγους για τους οποίους το επιχείρημά τους ότι η Itainvest συμπεριφέρθηκε όπως ένας ιδιώτης επενδυτής σε συνθήκες οικονομίας της αγοράς, προτιμώντας να καλύψει τις ζημίες της INMA, προκειμένου να ελαχιστοποιήσει τα έξοδα που πιθανώς θα την βάρυναν λόγω της ιδιότητάς της ως εγγυήτριας και μοναδικής μετόχου, δεν ήταν βάσιμο.

101 Βεβαίως, η Επιτροπή σημειώνει με την αιτιολογική σκέψη 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι, «όταν οι ιταλικές αρχές επιθυμούν να αιτιολογήσουν την παρέμβαση της Itainvest υπό μορφή κάλυψης ζημιών, ως τη λιγότερο δαπανηρή λύση σε σύγκριση με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από δεσμεύσεις υπό μορφή εγγύησης, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι υποχρεώσεις αυτές αποτελούν ήδη από την αρχή μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, [ΕΚ] και συνιστούν εγγυήσεις κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού (ΕΚ) 1540/98».

102 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι η απάντηση της Επιτροπής στο επιχείρημα των ιταλικών αρχών στηρίζεται στη διαπιστωθείσα φύση ως κρατικών ενισχύσεων των χορηγηθεισών από την Itainvest υπέρ της INMA εγγυήσεων. Όμως, όπως διαπιστώθηκε ανωτέρω, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τον χαρακτηρισμό ως κρατικών ενισχύσεων των επίμαχων εγγυήσεων δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο δεν δύναται να ασκήσει τον έλεγχό του νομιμότητας ως προς την

παρασχεθείσα από την Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 26 της προσβαλλομένης αποφάσεως εξήγηση.

103 Η Επιτροπή εκθέτει επίσης, με τη σκέψη 34 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι διατηρεί «αμφιβολίες για το ότι η επιλογή της Itainvest, δηλαδή η κάλυψη των ζημιών, ήταν η λιγότερο δαπανηρή λύση, καθότι η κήρυξη πτώχευσης θα είχε κατ' αρχήν ως αποτέλεσμα την ακύρωση συμβατικών υποχρεώσεων και ιδίως εκείνων που αφορούσαν την παραγγελία "Tirrenia" και επομένως θα μειωνόταν το κόστος των αναληφθεισών υποχρεώσεων έναντι των εφοπλιστικών εταιριών, δεδομένου ότι μία από τις συνέπειες της διαδικασίας θα ήταν κατ' αρχάς να τεθούν όλοι οι πιστωτές σε ισότιμη βάση και στη συνέχεια να τύχουν ευνοϊκής μεταχειρίσεως εκείνοι που πράγματι είχαν προκαταβάλει κεφάλαια και όχι εκείνοι που θα μπορούσαν να προβάλουν αξιώσεις αποζημίωσης για μη τήρηση συμβατικής ρήτρας». Προσθέτει ότι «το γεγονός ότι αυτό δεν συνέβη ενισχύει ακόμη περισσότερο την πεποίθηση [της] [...] για το ότι η Itainvest δεσμεύτηκε πολύ περισσότερο απ' ό,τι ένας ιδιώτης επενδυτής που δραστηριοποιείται σε κανονικές συνθήκες αγοράς».

104 Εντούτοις, από την αιτιολογική αυτή σκέψη δεν προκύπτει ευκρινώς ότι η Επιτροπή αποφάνθηκε επί των συνεπειών που η κήρυξη της INMA σε πτώχευση θα είχε στις υπέρ αυτής χορηγηθείσες εκ μέρους της Itainvest εγγυήσεις και, ιδίως, επί του ζητήματος αν, στην περίπτωση αυτή, οι εγγυήσεις αυτές θα κατέπιπταν.

105 Η εξήγηση της Επιτροπής, όσον αφορά τη φύση των συμβατικών υποχρεώσεων που αφορά αυτή η αιτιολογική σκέψη, είναι τόσο ασαφής και διφορούμενη ώστε δεν επιτρέπει στο Πρωτοδικείο να ασκήσει τον έλεγχό του ως προς το ζήτημα αν, ενόψει του ότι η Itainvest χορήγησε εγγυήσεις υπέρ της INMA, ήταν προτιμότερο, όπως ισχυρίζονται οι ιταλικές αρχές, να καλύψει τις ζημίες των χρήσεων 1996 και 1997.

106 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η αιτιολογία του χαρακτηρισμού ως κρατικής ενισχύσεως της καλύψεως των ζημιών δεν επιτρέπει να γίνουν κατανοητοί οι λόγοι που οδήγησαν στην απόρριψη της ουσιώδους επιχειρηματολογίας των ιταλικών αρχών και στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του.

107 Επομένως, η αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τον χαρακτηρισμό ως κρατικής ενισχύσεως της καλύψεως των ζημιών δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ.

108 Ενόψει όλων των ανωτέρω σκέψεων, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν ανταποκρίνεται στην υποχρέωση αιτιολογήσεως που προβλέπει το άρθρο 253 ΕΚ όσον αφορά τον χαρακτηρισμό ως κρατικών ενισχύσεων των επίδικων μέτρων που πράγματι αφορά το άρθρο 1 της επίδικης αποφάσεως.

109 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγω παραβάσεως ουσιώδους τύπου, χωρίς να απαιτείται η εξέταση του άλλου προβληθέντος λόγου.

Επί των δικαστικών εξόδων

110 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η καθής ηττήθηκε και οι προσφεύγουσες είχαν υποβάλει σχετικό αίτημα, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Ακυρώνει την απόφαση 2000/262/ΕΚ της Επιτροπής, της 20ής Ιουλίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση την οποία η Ιταλία έθεσε σε εφαρμογή υπέρ του ναυπηγείου INMA μέσω της κρατικής εταιρείας χαρτοφυλακίου Itainvest.**

2) **Η Επιτροπή φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα καθώς και τα έξοδα των προσφευγουσών.**

Lindh García-Valdecasas Cooke

Βηλαράς Forwood

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Φεβρουαρίου 2002.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Η Πρόεδρος

P. Lindh